

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии Шурои диссертациони 6D.KOA-079 назди Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳовадинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон ба диссертатсияи Мирзоев Саидмузаффар Мирзомуродович дар мавзӯи «Хусусиятҳои сиёсати экологии давлатҳои Осиёи Марказӣ дар шароити ҳозира» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисоси 6D050200 – Сиёсатшиносӣ (6D050204 – Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ)

1. Мавзӯи диссертатсияи Мирзоев Саидмузаффар Мирзомуродович, ки ба таҳқиқи масъалаҳои экологӣ дар давлатҳои Осиёи Марказӣ дар шароити ҳозира бахшида шудааст, аз ҷиҳати илмию амалӣ мубрам ва дорои аҳаммияти муҳим мебошад. Онҳо бо назардошти таъсири бевоситашон ба табиат, ҳаёти ҷомеа ва хатарҳои марғборашон дар сарҳати аввали эҳтимолиятҳои ҷиддии замони муосир қарор гирифтаанд. Хусусияти хоссаи ин мушкилоти замони муосир дар он ифода меёбад, ки онҳо ба раванди рушди табиат, ҷомеа ва давлат ба таври маҷмӯӣ таъсир расонида, тамоми раванду ҳодисаҳоро фаро мегиранд. Онҳо аз масъалаҳои одию муқаррарӣ сар карда, то ба проблемаҳои мураккабтарини ҷомеаи муосирро дар бар мегиранд.

Амнияти экологӣ ҳамчун як қисми амнияти миллии кишварҳои алоҳида ва дар маҷмӯӣ амнияти минтақавию байналмилалӣ буда, шартҳои асосии инкишофи устувори ҷомеа ва воситаи ҳифзи системаҳои табиӣ мебошад. Дар ин замина, давлатҳо ва халқу миллатҳои Осиёи Марказиро на танҳо марзи ягона ва ҳамҷаворӣ ҳамбастагии табиӣ, инчунин низомии ягона ва ҳамзистии дорои таърихи ҳазорсолаҳо мепайвандад.

Равандҳои ифлосшавии муҳити зист дар ин ё он кишвар дар аксари ҳолатҳо дар умум ба тамоми давлатҳои дигари минтақа таъсир мерасонанд ва зарари калони иқтисодӣ ва иҷтимоиро ба бор меоранд. Масъалаҳои ташаккули сиёсати экологии давлатҳои Осиёи Марказӣ дар шароити тағйирёбии иқлим раванди мураккаб ва бисёрҷониба мебошад. Аз ин рӯ, таҳқиқ ва таҳлили илмӣ – назариявӣ ва натиҷагириҳо аз он рӯзмарра ва муҳим арзёбӣ мегарданд.

Таҳлил ва хулосагириҳои амиқи адабиёти илмӣ дар соҳаи сиёсати экологӣ нишон медиҳанд, ки ин мушкилот дар шароити тағйирёбии иқлим дар минтақаи Осиёи Марказӣ дар илмҳои сиёсӣ, ҳам дар кишварҳои пешрафта ва ҳам дар минтақаи Осиёи Марказӣ ҳанӯз пурра омӯхта нашудааст. Дар ин асос, пажӯҳиш ва таҳқиқи ҷараёни таҳия ва татбиқи сиёсати экологӣ дар заминаи тағйироти ҷиддии экологӣ дар Осиёи Марказӣ зарур мебошад.

Мубраммияти мавзӯи интиҳобшуда инчунин бо он муайян мешавад, ки на танҳо самтҳои асосии рушди сиёсати экологии давлатҳои Осиёи Марказиро таҳлил ва хулосагирӣ намудан, балки зарурати таҳқиқи

умумиятҳо, махсусиятҳо ва хусусиятҳои асосии раванди экологии давлатҳои минтақа низ мавҷуд аст.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот дақиқияти маълумот, кофӣ будани ҳаҷми маводи таҳқиқотӣ, коркарди натиҷаҳои таҳқиқот ва ҳаҷми интишорот, гузаронидани таҳқиқи эътимоднокии диссертатсионӣ мебошад. Хулоса ва тавсияҳо дар асоси таҳлили илмии натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ манзур карда шудаанд.

Навгонии илмии қор бо он далолат мекунад, ки дар он заминаҳои асосии ташаккули сиёсати экологии давлатҳои Осиёи Марказӣ муайян гардидаанд; мафҳум, мундариҷа ва моҳияти сиёсати экологӣ дар доираи таълимоти мухталифи иҷтимоӣ сиёсӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтааст; хусусиятҳои сиёсати миллии экологии давлатҳои Осиёи Марказӣ муайян карда шудааст; қонун, концепсия ва хусусиятҳои ташаккули сиёсати экологии давлатҳои Осиёи Марказӣ дар замони соҳибхитӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтаанд; таъсири манфии оқибатҳои тағйирёбии иқлим ва бӯҳрони экологии ҷаҳони муосир ба минтақа ва Тоҷикистон нишон дода шудааст; мушкилоти экологии вобаста ба об дар Осиёи Марказӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтааст; хусусиятҳои хоси фарҳанги экологӣ ва сиёсати экологӣ дар минтақа омӯхта шуда, мавриди таҳлилу таҳқиқ қарор гирифтааст; тамоюлҳои рушди минбаъдаи вазъи экологӣ дар минтақа, тақвияти нақши фаъолияти дастаҷамъонаи экологӣ дар таҳкими субот ва рушди устувори минтақа нишон дода шудаанд; мушкилоти экологӣ – сиёсии баҳри Арал ва дурнамои масоили обӣ – экологӣ дар минтақа мавриди таҳқиқ, таҳлил ва натиҷагирӣ қарор гирифтааст.

Дар таҳқиқот нуқтаҳои илмие ба ҳимоя пешниҳод шуданд, ки онҳо дар замони муосир ҳамчун навгонии илмӣ маҳсуб меёбанд.

Саҳми шахсии довталаб дар таҳлил ва таҳқиқи сиёсати экологии кишварҳои Осиёи Марказӣ дар замони соҳибистиклолӣ, заминаҳои ташаккули сиёсати миллии ва минтақавии экологӣ дар ин минтақа, сабабу омилҳои сар задани мушкилоти экологӣ ва таъсири онҳо ба ҳаёти иқтисодӣ иҷтимоӣ, рушди устувори давлатҳо, роҳу усулҳои таъмини амнияти экологӣ ва дар заминаи он таъмини амнияти миллию минтақавӣ, коҳиш додани таъсири манфии мушкилоти экологӣ ба саломатии аҳолии минтақа, ҳамоҳангсозии назариявии манфиатҳои миллии давлатҳо бо манфиати муҳити зист ва табиат, ҳамзамон дарёфти роҳу усулҳои таҳияи сиёсати натиҷабархӣ экологӣ дар сатҳи минтақавӣ Осиёи Марказӣ инъикос ёфтааст.

2. Диссертатсия ба талаботи бандҳои 31-33 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ гардидааст, мутобиқат менамояд. Таҳқиқот дорои заминаи мустаҳкамӣ назариявӣ ва амалӣ буда, натиҷаҳои илмӣ он дар асоси таҳлили амиқ ва ҳамҷониба пешниҳод шудаанд.

Диссертатсия аз ҷониби муаллиф мустақилона таҳия гардида, дорои мантиқи ягонаи илмӣ ва сохтори муназзам мебошад.

3. Мавзӯ ва муҳтавои таҳқиқоти диссертатсионӣ ва автореферат ба шиносномаи ихтисосҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси илмии 6D050200 – Сиёсатшиносӣ (6D050204 – Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ) мутобиқат менамояд. Ҳамзамон таҳқиқоти мазкур ба талаботи Феҳристи ихтисосҳо, ки аз рӯйи онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дараҷаҳои илмӣ дода мешавад ва бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 сентябри соли 2025, №10 тасдиқ гардидааст, мувофиқат мекунад.

4. Натиҷа ва дастовардҳои таҳқиқот дар мақолаҳои илмии муаллиф, ки дар маҷаллаҳои илмӣ ва матбуоти ҷумҳуриявӣ нашр шудааст, пешниҳод гардидаанд. Нуқтаҳои асосии таҳқиқот дар конференсияҳои илмии донишгоҳӣ ва ҷумҳуриявӣю байналмилалӣ ифодаи худро ёфтаанд. Вобаста ба мавзӯи муаллиф 13 мақолаи илмӣ, 9-тои он дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд, таълиф намудааст.

5. Дар таҳқиқоти диссертатсионии Мирзоев Саидмузаффар Мирзомуродович дар мавзӯи «Хусусиятҳои сиёсати экологии давлатҳои Осиёи Марказӣ дар шароити ҳозира» ҳамаи манбаҳои илмӣ бо ишора ба муаллифони онҳо оварда шудаанд. Ин ҳолат аз риоя гардидани талаботи банди 37 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, гувоҳӣ медиҳад. Дар диссертатсия ва дигар ҳуҷҷатҳои пешниҳодшуда усулҳои илмии истифодашуда боэътимод буда, ба ихтисоси илмии диссертатсия мутобиқат мекунад.

6. Комиссияи экспертии Шурои диссертатсионӣ бо дарназардошти банди 56 Низомнома дар бораи Шурои диссертатсионӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, инчунин, банди 60 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267) пешниҳод менамояд:

1) Диссертатсияи Мирзоев Саидмузаффар Мирзомуродович дар мавзӯи «Хусусиятҳои сиёсати экологии давлатҳои Осиёи Марказӣ дар шароити ҳозира» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), - доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050200 – Сиёсатшиносӣ (6D050204 – Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ) дар Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079 назди Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон барои ҳимоя қабул карда шавад.

2) Ба ҳайси муқарризони расмӣ таъин карда шаванд:

– Курбонзода Зулфия Махмаднабӣ – доктори илмҳои сиёсӣ, профессор, муовини ректор оид ба рушди стратегӣ ва идоракунии сифат дар Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкорӣ Тоҷикистон

– Тошев Ҳоҷиақбар Муҳидинович - доктори фалсафа (PhD), - доктор аз рӯи ихтисоси 6D050200 – Сиёсатшиносӣ (6D050204 – Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ), ассистенти кафедраи фанҳои ҷомеашиносии МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино»

3) Ба ҳайси муассисаи пешбар таъин карда шавад: Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

4) Нашри эълон оид ба ҳимояи ошкорой диссертатсия дар Шурои диссертатсионӣ ва ҷойгир намудани матни диссертатсия ва автореферати он дар сомонии расмӣ Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон ва дар сомонии расмӣ Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5) Барои ҷопи автореферати диссертатсия бо ҳуқуқи дастнавис ва ирсол намудани он ба суроғаҳои дахлдор иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи экспертӣ:

доктори илмҳои сотсиологӣ, профессор Ш. Шоисматуллоев.

Аъзои комиссияи экспертӣ:

доктори илмҳои сиёсӣ, дотсент Л. Ш. Шарифзода

доктори илмҳои таърих З. Ш. Сайидзода